

Van het opvangcentrum naar autonomie

Dit document werd opgesteld als onderdeel van het Expertise-project Manorea van Mentor-Escale en Minor-Ndako, en kan worden gebruikt door iedereen die een NBMV begeleidt tijdens diens overgang naar een zelfstandig leven.

Einde van het verblijf in een opvangcentrum, wat nu?

- Zoektocht naar een woning
- Aanvraag voor financiële bijstand aan het bevoegde OCMW
- Doorverwijzing naar een sociale dienst
- Afhankelijk van de locatie van de nieuwe woonst: nieuwe huisarts, apotheek, nieuwe school, nieuw netwerk, vrije tijd,...

1. Zoektocht naar een woning:

"Het is heel moeilijk om een woning te vinden wanneer je bij het OCMW bent. "

Y. 17 jaar

"Het is moeilijk voor mij om Frans te spreken als ik moet bellen voor een woning. "

F. 18 jaar

"In mijn land woonden we met veel in een huis, zelfs in één kamer...

Nu moet ik alleen wonen, het is niet makkelijk en het is erg duur hier. "

F. 18 jaar

1.1. Ondertekening van de huurovereenkomst:

Minderjarigen zijn in principe niet-rechtsbekwaam totdat ze 18 worden. Maar vanaf de leeftijd van 16 jaar kan de minderjarige met voldoende onderscheidingsvermogen een contract ondertekenen (het is niet illegaal). De voogd kan deze handtekening door de vrederechter (territoriale bevoegdheid gedefinieerd door de domicilie van de minderjarige) nietig en ongeldig laten verklaren indien de minderjarige door zijn rechtshandeling is benadeeld.

- Schade: in geval van onevenredigheid tussen prijs en inkomen / onevenredigheid tussen prijs en hetgeen de tegenpartij biedt;
- De verhuurder kan niet om de nietigverklaring van het contract vragen.

Meer info:

- <https://www.kennisplein.be>
- <http://www.helderrecht.be>

1.2. Instructie Dienst Voogdij:

De voogd is belast met de vertegenwoordiging van de niet-begeleide minderjarige in alle rechtshandelingen (artikel 9, §1 van de wet inzake de voogdij over NBMV's). De voogd is bevoegd om de minderjarige in alle rechtshandelingen te vertegenwoordigen. Hij komt tussenbeide in naam en voor rekening van de minderjarige. De voogd handelt in zijn hoedanigheid van wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige en niet in zijn persoonlijke naam. De voogd ondertekent nooit persoonlijk documenten voor minderjarigen (in zijn eigen naam).

Hij ondertekent altijd onder vermelding van: "*In mijn hoedanigheid als voogd van.... en in naam en voor rekening van de minderjarige*". Dit geldt voor alle soorten contracten: huur, aansluiting op nutsvoorzieningen, bankrekening, internaat,...

Ter herinnering: De voogd is niet verantwoordelijk voor schoolkosten, medische kosten, woonlasten, huurgarantie of bijstand.

Opgelet! Zelfs als de NBMV vanaf 16 jaar een contract kan ondertekenen (met voldoende onderscheidingsvermogen), is het in de praktijk soms heel moeilijk om een energieleverancier te vinden die ermee instemt een contract met een NBMV te sluiten. Het is vervolgens aan de voogd om het contract in zijn hoedanigheid als voogd te ondertekenen. Om de betalingen te garanderen, is het raadzaam om een domiciliëring op te zetten. Merk op dat de praktijk verschilt per energieleverancier.

1.3. Gespecialiseerde huisvestingsdiensten:

- <http://www.vivreinbelgique.be/1-logement/services-et-associations-specialises-en-matiere-de-logement>

Actief in heel België. Het is beter om eerst te bellen om te controleren welke hulp ze kunnen bieden.

- <http://www.desocialekaart.be>

Diensten van de sociale en gezondheidssector in Vlaanderen en Brussel.

2. Stappen bij het OCMW:

2.1. Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie (GPMI):

Een GPMI heeft tot doel de noodzakelijke stappen en doelstellingen vast te stellen voor de progressieve sociale en / of professionele inschakeling van elke begunstigde van het recht op MI (maatschappelijke integratie), waarvoor werkgelegenheid (nog) niet mogelijk of aanvankelijk wenselijk is. Het richt zich op **professionele inschakeling** of, bij gebrek daaraan, op **sociale inschakeling**. Het kan ook een **inschakelingscontract** worden genoemd. Het wordt ondertekend door de maatschappelijk werker van het OCMW, de jongere en eventueel een derde (voogd, opvoeder, school,...).

Een GPMI is VERPLICHT in de volgende gevallen:

- Voor jongeren onder de 25 jaar die voltijds studeren of voltijdse studies opnieuw opvatten of verderzetten;
- Voor jongeren onder de 25 jaar die recht hebben op maatschappelijke integratie door middel van werk, die in een bepaalde periode naar een arbeidscontract leidt (tewerkstelling gesubsidieerd door het OCMW: artikel 60, §7 van de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn - of financiële steunverlening). In dit geval wordt een subsidiestelsel voorzien voor particuliere of publieke werkgevers in ruil voor de aanwerving van een begunstigde van een OCMW;
- Als de persoon gedurende de afgelopen 3 maanden, ongeacht de leeftijd, geen gebruik heeft gemaakt van het recht op MI (recht op maatschappelijke integratie). (Bijvoorbeeld een 25-jarige ex-NBMV die het opvangcentrum verlaat en niet start, herbegint of doorgaat met voltijdse studies).

Opgelet! Het OCMW kan sancties opleggen als een GPMI niet wordt nageleefd (bijv. schorsing van het leefloon of het equivalent daarvan).

2.2. Territoriale bevoegdheidsregels van de dienst van het OCMW:

2.2.1. Algemene bevoegdheidsregel¹

De bevoegde OCMW is de OCMW van de gemeente waar de aanvrager gewoonlijk verblijft.

De algemene regel voor de definitie van de territoriale bevoegdheid van de OCMW is vervat in artikel 1, §1 van de wet van 2 april 1965, die als bevoegde OCMW het OCMW van de gemeente op het grondgebied waarvan de aanvrager is gevestigd aanwijst. Dit artikel over het op zich nemen van bijstand verleend door openbare centra voor maatschappelijk welzijn bepaalt dat:

"steunverlenend openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn": het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente op wier grondgebied zich een persoon bevindt die bijstand behoeft, wiens staat van behoeftigheid door dit openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn erkend werd en aan wie het centrum steun verleent waarvan de aard en, zo nodig, het bedrag door het centrum beoordeeld en bepaald worden.

2.2.2. Uitzondering op de algemene regel in het geval van studenten ²

Onder student wordt verstaan:

- Een student die een voltijds leerprogramma volgt;
- Die is ingeschreven in het vreemdelingenregister of in het bevolkingsregister;
- Tussen 18 en 25 jaar oud.

Opgelet! Wanneer de student meer dan 20 halve dagen niet-gewettigd afwezig is, verliest hij zijn studentstatuut!

- **Het bevoegde OCMW** is het OCMW van de gemeente waar de student op de datum van zijn verzoek voor zijn hoofdverblijfplaats is ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister. Dit OCMW is ook bevoegd voor de eerste huur, de huurwaarborg en de installatiepremie;
- **Voor degenen die een opvangcentrum voor vluchtelingen verlaten**, is het OCMW dat bevoegd is voor de aanvraag voor huurgarantie het OCMW van de

¹ Art. 1, §1 van de wet van 2 april 1965.

² Art. 2, §6 van de wet van 2 april 1965.

gemeente waar de woning ligt waarvoor de belanghebbende partij de huurwaarborg aanvraagt (artikel 2, §8).

2.3. Hulp van het OCMW: aandachtspunten en tips:

1) **Controleer eerst welke OCMW bevoegd is** (in geval van een bevoegdheidsconflict bepaalt de POD Maatschappelijke Integratie welk OCMW de hulp moeten bieden).³

2) Het is belangrijk om de jongere te begeleiden tijdens de eerste ontmoetingen met het OCMW. Dankzij begeleiding kan de jongere zich **zekerder** voelen op een plek die hij niet kent, tegenover een nieuwe instelling. De interveniënt die de jongere begeleidt, kan ervoor zorgen dat de maatschappelijk werker kennis heeft genomen van het verzoek van de jongere (om geen hulpmiddelen over te slaan die mogelijk nodig zijn voor de jongere). Hij kan ook kennis nemen van de verzoeken die aan de jongere zijn gedaan en in staat zijn om voor de opvolging te zorgen. Het gebeurt vaak dat een jongere het kantoor van zijn maatschappelijk werker van het OCMW verlaat zonder te hebben begrepen wat er van hem verwacht wordt. Het OCMW vraagt de jongeren bijvoorbeeld vaak om rekeningafschriften in te dienen bij toekomstige afspraken, maar een jongere die dit nog nooit heeft gezien, kan deze misschien niet brengen als niemand hem laat zien wat het is...

- **Als onderdeel van een GPMI** wordt verwacht dat een interveniënt de jongere naar het OCMW kan begeleiden.⁴

³ Een OCMW dat zich territoriaal onbevoegd verklaart, moet de steunaanvraag indienen bij het OCMW dat volgens hem bevoegd is. **De omzendbrief van 8 april 2003** bepaalt dat als dit tweede OCMW zich ook territoriaal onbevoegd verklaart, dit OCMW volgens een voorgeschreven procedure een verzoek kan indienen bij de Minister van Maatschappelijke Integratie om hierover een voorlopig besluit te nemen in dit bevoegdheidsconflict. De minister neemt binnen 5 werkdagen een beslissing over het OCMW dat voor deze steunaanvraag moet zorgen. Op deze manier blijft de steunaanvraag tijdens een mogelijke gerechtelijke procedure niet onopgelost.

⁴ **Wet van 2 augustus 2016, art. 13, §5** : *“Op vraag van één van de partijen kunnen ook één of meer derden partij zijn bij de overeenkomst.”*

Wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, art. 6, §3 : *“De betrokkene kan zich laten bijstaan door een persoon van zijn keuze wanneer hij met het centrum onderhandelt over de voorgestelde arbeidsovereenkomst of over het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.”*

3) **Elke jongere**, NBMV of ex-NBMV jonger dan 25 jaar die een opvangcentrum verlaat, **moet een GPMI ondertekenen**. Controleer of hij het goed begrepen heeft.

4) **Leg uit dat financiële steun afhankelijk is van een reeks verplichtingen**. NBMV's weten dit niet altijd.⁵ Alvorens financiële steun te ontvangen, moet de jongere een project hebben (onderwijs, opleiding, burgerschap,...) dat leidt tot werk.

Het geïndividualiseerde integratieproject omvat een reeks verplichtingen betreffende de situatie van de jongere, zijn studies, enz. Bijvoorbeeld, de student moet indien mogelijk een studiebeurs aanvragen, hij moet bereid zijn om te werken gedurende periodes die overeenkomen met zijn studie, hij moet het bewijs van inschrijving leveren, hij moet de resultaten van zijn examens binnen de 7 dagen meedelen...

5) **Het bedrag van de financiële steun is ook afhankelijk van de gezinssamenstelling**. Het gebeurt regelmatig dat een NBMV samen met een vriend of een landgenoot wil wonen om zich niet eenzaam te voelen of om de kosten te delen. Twee personen die op hetzelfde adres woonachtig zijn en genieten van de hulp van het OCMW, zullen beide genieten van een tarief voor samenwonenden en niet van een tarief voor alleenstaanden, wat dus een lager bedrag is.

6) **Het OCMW kan de NBMV vragen een studiebeurs aan te vragen**.

7) **Het OCMW kan geld inhouden op het leefloon of het equivalent daarvan indien het salaris van zijn studentenjob te hoog is** (zie onderstaande bedragen).

8) **Het OCMW kan de betaling van de steun opschorten in geval van niet-naleving van de overeenkomsten**, van verblijf in het buitenland van meer dan 28 dagen per jaar, van een niet-meegedeeld rapport, enz. Het OCMW is daarom vrij om sancties te nemen (zie toelichting GPMI).

9) **Als de jongere meer dan 7 dagen naar het buitenland moet**, moet hij zijn maatschappelijk werker binnen het OCMW hiervan op de hoogte brengen.

10) **De beroepsinstantie in geval van beroep** tegen een beslissing van het OCMW is de bevoegde arbeidsrechtbank op het grondgebied van het OCMW in kwestie.

⁵ **Wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, art. 30, §2:** Indien de betrokkene, na aanmaning, de verplichtingen die in het contract betreffende een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, zoals bedoeld in de artikelen 11 en 13, § 2, vermeld zijn, zonder wettige redenen, niet naleeft, kan de uitbetaling van het leefloon na het advies van de maatschappelijk werker belast met het dossier, geheel of gedeeltelijk worden geschorst voor een periode van ten hoogste één maand. In geval van herhaling binnen een termijn van ten hoogste één jaar, kan de uitbetaling van het leefloon voor een periode van ten hoogste drie maanden worden geschorst.

11) **Het OCMW vraagt in principe dat de jongere werkt.** Het kan seizoensgebonden werk zijn (studentenjob) of een baan gedurende het academiejaar. Het OCMW vraagt om in de zomer naar een studentenjob te zoeken (deze verplichting is ook opgenomen in de GPMI). Een jongere kan de volgende bedragen verdienen in aanvulling op het leefloon. Als hij meer verdient, dan wordt dit in mindering gebracht op de financiële steun.

Vrijstelling van arbeidsinkomsten	Per maand
Met studietoelage	€ 69,42
Zonder studietoelage	€ 248,90 (index van september 2018)

12) **De bevoegdheid van een OCMW kan veranderen** als de jongere (ex-NBMV) stopt met studeren of niet ijverig is tijdens zijn opleiding.

Bijvoorbeeld: Younes is een 18-jarige student die in Leuven woont met de hulp van het OCMW in Vilvoorde, omdat hij op de dag van zijn hulpverzoek daar in het vreemdelingenregister was ingeschreven.

Indien hij meer dan 20 halve dagen niet-gewettigd afwezig is of stopt met zijn studies, kan het OCMW van Vilvoorde een eind maken aan zijn financiële steun. Hij zal het OCMW van Leuven om hulp moeten vragen en bereid moeten zijn om te werken.

- Een NBMV (jonger dan 18 jaar) verliest de studentstatus na 20 halve dagen van niet-gewettigde afwezigheid. De leerling (schoolgaand in Brussel of Wallonië) kan zijn status als reguliere leerling terugkrijgen na het indienen van een aanvraag bij de Federatie Wallonië-Brussel.
- Een ex-NBMV (jonger dan 18 jaar) verliest de studentstatus na 20 halve dagen van niet-gewettigde afwezigheid. **Opgelet!** De school kan beslissen over een uitsluiting omdat de meerderjarige leerling niet langer verplicht is naar school te gaan en niet opnieuw kan vragen om reguliere leerling te worden.

Opgelet! Sommige OCMW's zijn moeilijk te bereiken via telefoon en e-mail (voornamelijk de OCMW's van grote steden).

Soms verschilt de praktijk van het ene OCMW met het andere of van de ene maatschappelijk werker met de andere.

Een OCMW neemt een beslissing na een individueel onderzoek. Het basisprincipe is dat volgens het OCMW de jongere **behoefstig** moet zijn.

Een NBMV met een huur van € 450 ontvangt bijvoorbeeld mogelijk meer steun bij het vergoeden van schoolkosten dan een jongere die een huur van € 250 heeft. Niet alle jongeren begrijpen waarom zo'n OCMW 'meer' financiële hulp geeft dan een ander.

Opgelet! Het OCMW is niet wettelijk verplicht om de regels voor de berekening van de middelen waarin de wet van 26 mei 2002 voorziet, toe te passen op de begunstigden van het equivalent van het leefloon. Het al dan niet verlenen van een financiële sociale bijstand, evenals de berekening van het bedrag ervan, wordt immers volledig aan het oordeel van het OCMW overgelaten en is gebaseerd op hun beoordeling van de behoefte van de betrokkene. Om redenen van billijkheid kunnen de OCMW's dezelfde regels toepassen voor het berekenen van middelen aan zowel de begunstigden van het leefloon als aan het equivalent hiervan. Daarom kan de SPI-vrijstelling worden toegepast op het equivalent van het leefloon.⁶

2.4. De financiële steun van het OCMW: samenvatting

Jonger dan 18 jaar	Ouder dan 18 jaar
<p>Equivalent van het leefloon</p> <p>Voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Telt niet mee voor het leefloon ▪ Op het Belgisch Grondgebied verblijven ▪ Behoefstig zijn 	<p>Leefloon (wet van 26 mei 2002). Diverse mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Werk ▪ Leefloon ▪ Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie

⁶ Bron: <https://www.mi-is.be/nl/faq/mag-de-socioprofessionele-vrijstelling-eveneens-toegepast-worden-op-het-equivalent-leefloon>

3. Opvolging en oriëntatie na de opvangcentra:

Als de voortzetting van de opvolging van de NBMV onder een ander OCMW valt dan die waar de opvangstructuur zich bevindt, is het raadzaam om de overgang van de opvolging te waarborgen door een sociale dienst die deze rol kan verzekeren.

Vlaanderen: JAC (Jongerenadviescentra), CAW (Centrum algemeen welzijn), Adviescentrum Migratie, Minor-Ndako (Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Brussel – de inschrijvingsvoorwaarden variëren afhankelijk van de leeftijd en verblijfsstatus van de jongere).

- Voor meer informatie: <https://www.desocialekaart.be/>

Federatie Wallonië-Brussel

AMO (Services d'Aide en Milieu Ouvert), CAP (Centre d'Aide aux Personnes)
Afhankelijk van de regio, Mentor-Escale (Brussel, Namen, Luik).

- Voor meer informatie: <https://www.guidesocial.be/>

De meeste jongeren hebben bijkomende ondersteuning nodig op de volgende gebieden:

Onderwijs --> inschrijving, opvolging, bemiddeling, hulp bij huiswerk,...

Administratie --> brieven lezen en schrijven, schulden, boetes, begrijpen van de beslissingen van het OCMW of andere instanties, enz.

Psychosociale begeleiding --> een luisterend oor, steun, doorverwijzing naar andere organisaties indien nodig.

Huisvesting --> technische problemen in de woning, problemen met de eigenaar, indien de jongere een opzegging moet geven of ontvangt,...

Verwijzing naar andere instanties --> netwerk, hobby's, sport, cultuur, vrije tijd, werk, CV, studentenjob,...

Procedure --> gezinshereniging, enz.

Voor meer informatie kan u de helpdesk Manorea bereiken op het nummer:

- **NL:** 0485/04.29.75 of per e-mail: manorea@minor-ndako.be

<https://minor-ndako.be/watwedoen/manorea-helpdesk/>

- **FR:** 0485/45.40.93 of per e-mail: helpdesk@mentorescale.be

<https://www.mentorescale.be/our-impact/helpdesk-manorea/>

Toelichting bijgewerkt op 14 december 2018